

Co je to kreativita

7. 10. 2025

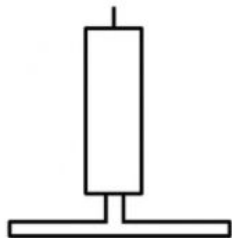
Testy a povinná literatura

2. 12. test na základě studia částí knihy: JELÍNEK, Michal. Heuréka!: kapesní průvodce kreativitou, 2025

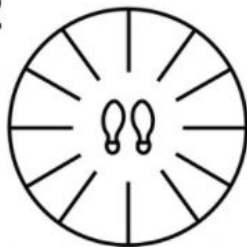
9. 12. test základě studia Kapitoly 4: Vyrobení lod'ky z knihy WHITAKER, Amy. Kreativní myšlení: vybojujte si tvůrčí prostor ve světě rozvrhů, rozpočtů a šéfů, 2017

16. 12. test na základě studia Kapitoly 4: Kreativita a inovace v organizace z knihy FRANKOVÁ, Emilie. Kreativita a inovace v organizaci, 2011

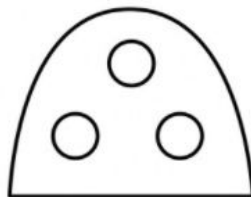
1

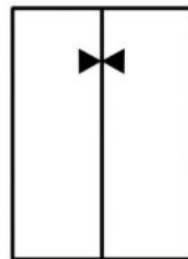
2

7

8

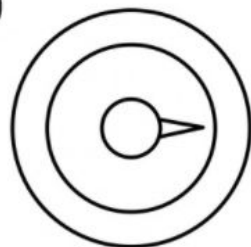
3

4

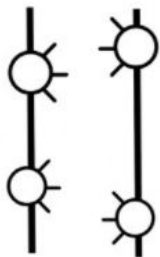
9

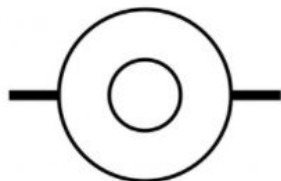
10

5

6

Některé „oficiální“ definice

- “ Kreativita je dispozice vytvářet a (roz)poznávat hodnotné inovace. (Harold Lasswell, 1948)
- “ Kreativita je schopnost vytváření nových kulturních a technických, duchovních a materiálních hodnot ve všech oborech lidské činnosti. (Marie Königová, 1979)
- “ Dílo nebo řešení problému se považuje za kreativní do té míry, do jaké je novým, správným a přínosným řešením zadaného úkolu, a zároveň do jaké míry je úkol více heuristický (objevný, originální, původní, předpokládající nové řešení) než algoritmický (známý úkol s rutinním řešením). (Theresa Amabile, 1983)

Kritéria kreativity

Psychologie považuje za kreativní takové jednání, uvažování, myšlení, které splňuje následující (Žák, 2004):

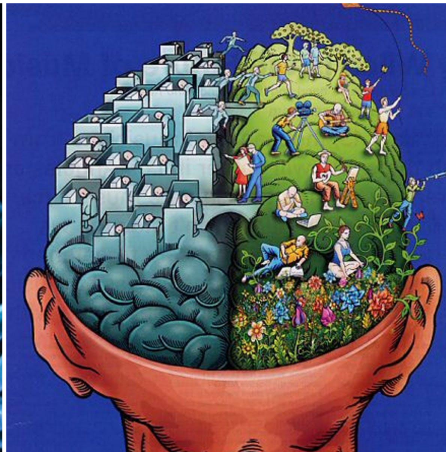
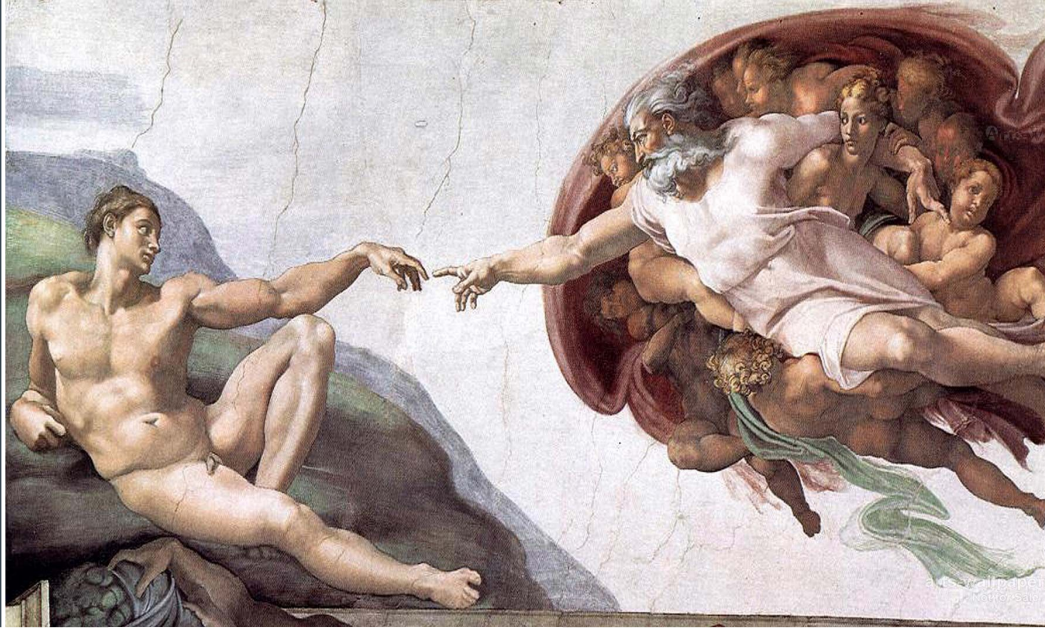
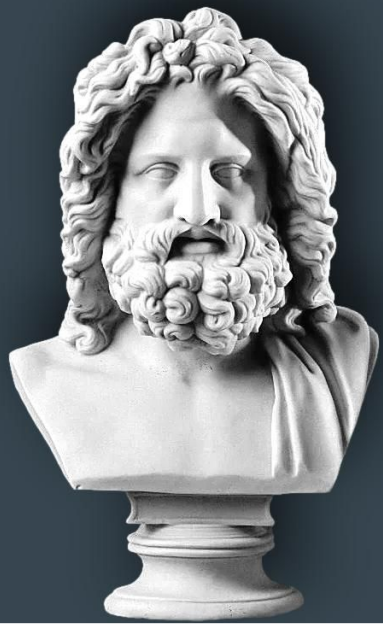
- originalita
- správnost
- aplikovatelnost a užitečnost
- hodnota – přínos

Kreativitu lze chápat jako...

- schopnost (něco vymyslet, mít nápady apod.)
- postoj (ochota přijmout změny a výzvy, hrát si s myšlenkami apod.)
- proces (kontinuální činnosti vedoucí ke generování řešení apod.)

Guilfordův test neobvyklého použití

Creativity
and Innovation
European Year 2009

Stručné dějiny teorie kreativity

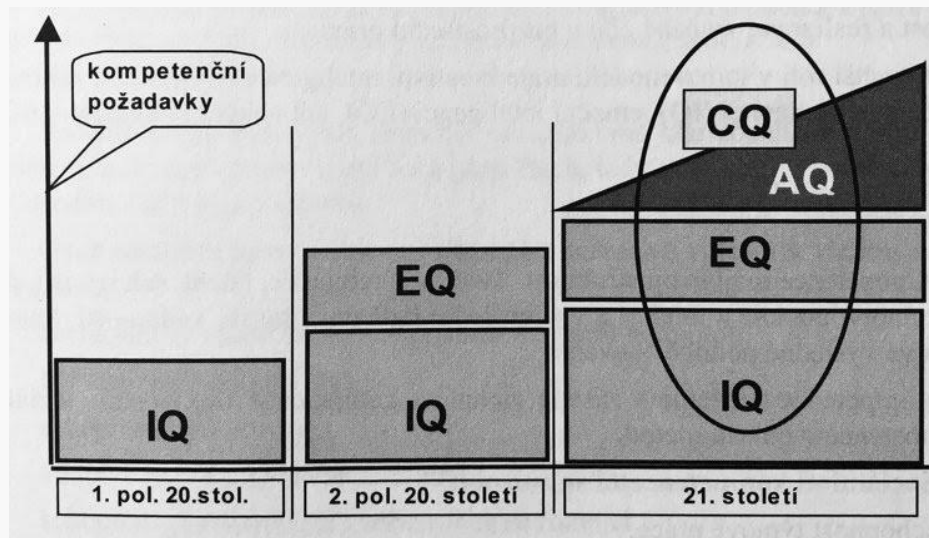
- Starověk: nebyla chápána jako lidská schopnost, ale jako dar od bohů či múz
- Středověk: napodobování Božího díla, služebná funkce, není ceněna originalita
- Renesance: objevuje se pojem „génies“ – výjimečný jedinec schopný originální tvorby, kreativita spojena s osobností, už ne jen s božskou inspirací
- 19. století: psychologie začíná zkoumat tvořivost, umění a věda se rozděluje – věda je racionální, umění je tvůrčí
- 20. století: přestává být výsadou „genu“, ale stává se dovedností dostupnou každému, spojení s inovací a řešením problémů
- 21. století: vnímána jako kompetence pro práci, vzdělávání i osobní rozvoj, je individuální i jako týmový proces, role v ekonomice (kreativní průmysly, startupy), technologiích (AI), i ve společnosti

Multioborovost

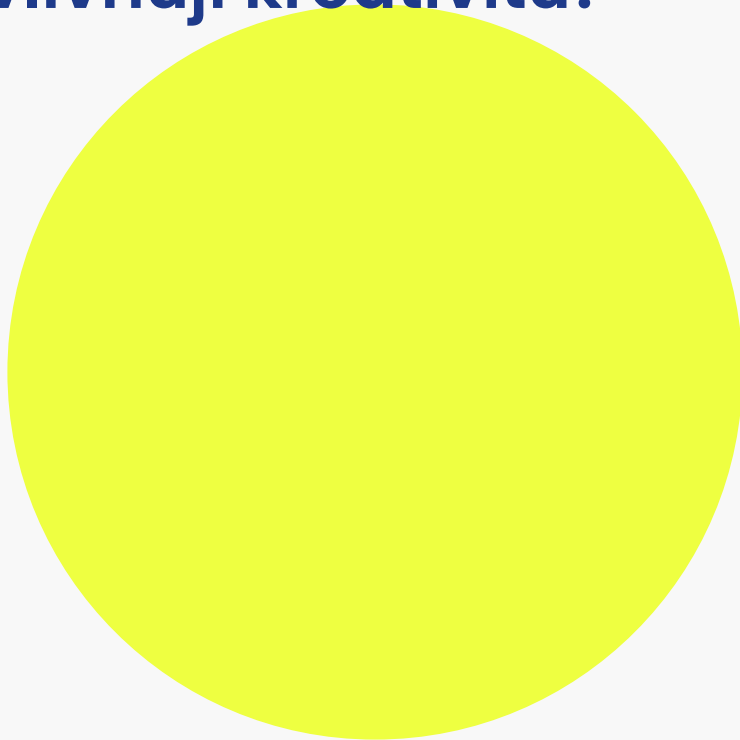
- Kreativitou se zabývala filozofie, sociologie i psychologie
- Otcem studia moderní kreativity americký psycholog Joy Paul Guilford – vymezení kreativity a jejího moderního chápání jako vlastnosti člověka, vycházející z určitých potřeb a projevující se mentálními procesy, směřovanými k definovanému cíli
- Psycholog Abraham Maslow – kreativita vychází z potřeb, které Maslow definoval ve své pyramidě
- Psycholog Tony Buzan – rozvoj teorie mnohohvrstevné inteligence, otec myšlenkových map

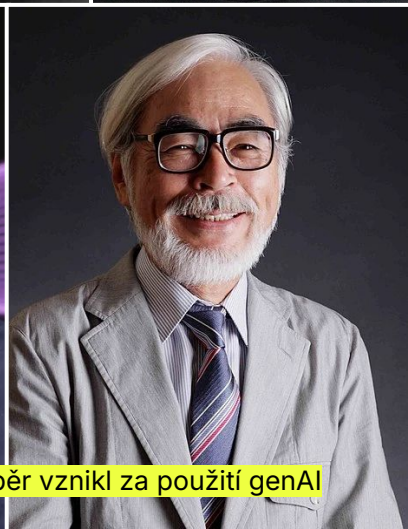
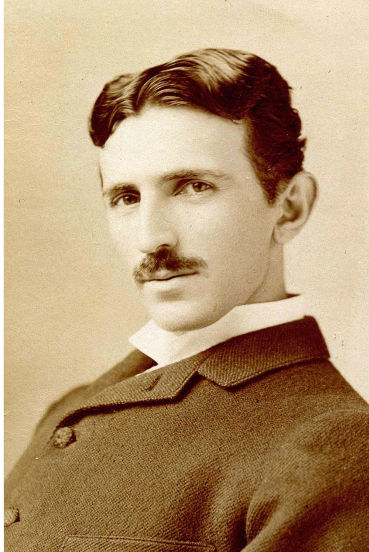
Model kompetenčních požadavků

- IQ – věcné, odborné a metodické
- EQ – sociální a osobnostní
- AQ – akční
- CQ – kreativní

Jaké faktory ovlivňují kreativitu?

*výběr vznikl za použití genAI

Sociální faktory

- Debata geny versus výchova
- Významnější úlohu než genetická výbava mohou hrát faktory související s vnějším prostředím:
 - rodina
 - vzdělávací systém
 - kultura ad.

Psychologické faktory

Dudková, Hall, 1992: Deset osobnostních rysů výrazně se podílejících na tvořivosti

- Tolerance vůči dvojznačnosti
- Stimulační svoboda
- Funkční svoboda
- Flexibilita
- Ochota riskovat
- Preference zmatku
- Prodleva uspokojení
- Oproštění od stereotypů sexuální role
- Vytrvalost
- Odvaha

Psychologické faktory

Dacey, Lennon, 2000: Tvořivý lidé (výběr z jejich výzkumu):

- jsou vnímavější vůči existenci problémů
- zauímají optimistický postoj vůči komplexním a složitým úkolům
- dokáží být ve svém myšlení analytičtí i intuitivní
- cítí se být sami zodpovědní za většinu toho, co se jim přihodí
- jsou více nezávislí na mínění druhých
- méně se bojí vlastních podnětů a skrytých emoc
- jsou plodní především za neobvyklých okolností
- velmi často trvají na svém navzdory kritice

Biologické faktory

- Zkoumání kreativity z hlediska fungování lidského mozku, neuronů a paměti
- V minulosti biologické působení na kreativitu zkoumáno hojně ve spojení s duševními poruchami
- Téma hemisférické dominance – generalizace, že většina leváků
- je kreativnějších, protože u nich dominuje pravá hemisféra... vědecky jednoznačně nikdy nepotvrzeno

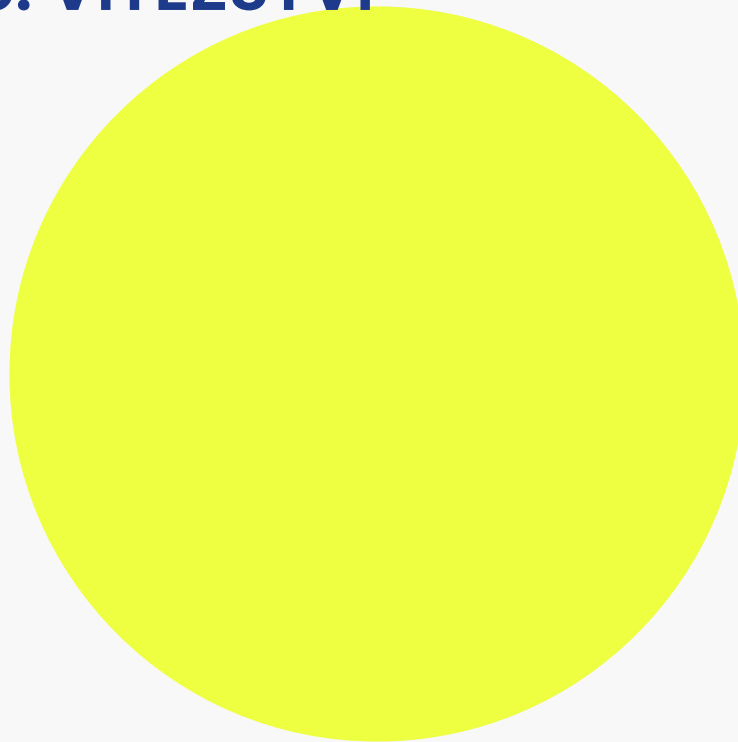
Biologicko-psychosociální model

„Každý tvůrčí čin se rodí ze složité interakce mezi biologickými, psychologickými a sociálními silami“

Současné závěry týkající se výzkumu kreativity (Dacey, Lennon, 2000)

- Být kreativní **neznamená pouze mít vysokou inteligenci** – nadprůměrná inteligence je nezbytná, být intelektuální „génus“ třeba není
- Kromě duševních schopností závisí kreativita na určitých tělesných, osobnostních a motivačních proměnných, stejně jako na určitých okolnostech vyplývajících z okolního prostředí
- Všichni lidé se **rodí se schopností** být na určité úrovni kreativní
- Debata „povaha versus výchova“ je u konce – vliv biologických, psychologických a sociálních faktorů je prokázán
- Kreativita zpravidla **kopíruje vývojové trendy v průběhu života** a lze ji nejlépe rozvíjet ve vrcholných životních obdobích
- Svět se rychle přetváří z orientace na vědomosti směrem k **orientaci na zpracování informací, pro které je nezbytné tvůrčí myšlení**
- Není již pochyb, že tvůrčí schopnosti **lze záměrně zvyšovat** – jak u jednotlivců, tak u skupin

Téma na příště: VÍTĚZSTVÍ

Zdroje

- DACEY, John S. a LENNON, Kathleen. Kreativita. Překlad Jan Adámek. Vyd. 1. české. Praha: Grada, 2000.
- FRANKOVÁ, E. Kreativita a inovace v organizaci. 1. vyd. Praha: GRADA, 2011.
- HORŇÁK, Pavel. Kreativita v reklamě. Vyd. 1. Zlín: VeRBuM, 2014.
- CHADT, Karel, KOUŘIL, Lubomír a PECHOVÁ, Jana. Art of creativity, aneb, Kreativita jako klíčová kompetence v době změn. Vyd. 1. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského, 2009.
- ŽÁK, Petr a René KAŠÍK. Kreativita a její rozvoj. Brno: Computer Press, c2004. Business books.